

которой исправили грамматические ошибки в латинских номенклатурных терминах, согласовав эту работу с Российской анатомической номенклатурной комиссией [7]. И, как уже упоминалось выше, латинисты должны быть также инициаторами разработки совместно с преподавателями медико-биологических кафедр словарной и иного рода толковательной литературы, облегчающей преподавателям и студентам осмысленное восприятие данной номенклатуры и ее употребление в учебных и научных целях.

ЛИТЕРАТУРА

1. Авксентьева А.Г., Жарикова О.Л. Существительные одного смыслового ряда в анатомической номенклатуре (толковый словарь). – Мн. : МГМИ, 1996. – 33 с.
2. Арнаудов Г. Д. Медицинская терминология на пяти языках / Г. Д. Арнаудов. – София: Медицина и физкультура, 1964. – XXIV + 1029 с.
3. Боголепов В.Н. Латинский язык (учебник для медиков). – Изд. 2-е, испр. и доп. – М: Медгиз, 1955. – 334 с.
4. Дворецкий И. Х. Древнегреческо-русский словарь. В двух томах / И. Х. Дворецкий. – М.: Государственное издательство иностранных и национальных словарей, 1958. Т. 1- 1043 с.; Т.2 - 1905 с.
5. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь: ок. 50 000 слов. – 3-е изд., испр. / И. Х. Дворецкий. – М.: Рус. яз., 1986. – 840 с.
6. Гістологічна термінологія. Міжнародні терміни з цитології та гістології людини – Terminologia Histologica / International Terms for Human Cytology and Histology: навч. посіб./ Федеративний міжнародний комітет з анатомічної термінології: Переклад з англ. вид. за ред. Ю.Б.Чайковського, О.Д. Луцика. – К.: «Медицина», 2010. – 304 с.
7. Международная анатомическая терминология с грамматикой латинских терминов / под редакцией Г. В. Петровой. – М.: Абрис, 2019. – 336 с.
8. 8. Международная анатомическая номенклатура (с официальным списком русских эквивалентов) / под ред. Д. Л. Колесникова. – М.: Медицина, 2003. – 224 с.
9. Международная гистологическая номенклатура / Под общей редакцией Ю.Н. Копаева. – М.: Медицина. – 1973. – 97 с.
10. Руденок В.В. Русско-латинский словарь прилагательных одного смыслового ряда в современной анатомической терминологии: учеб.-метод. пособие / В.В. Руденок, А.З. Цисык. 2-е изд., доп. – Минск: БГМУ, 2011. – 48 с.
11. Рудзитис К. Латинско-русско-латышский словарь медицинских терминов. В 2-х томах. – Рига: Liesma, 1973 – 1977. – Т.1 – 1039 с.; Т.2. – 866 с.
12. 12. Українсько-латинсько-англійський медичний тлумачний словник : близько 33000 термінів / за ред. М.Павловського, Л.Петрух, І.Головка: в 2 т. – Львів: «Словник», 1995. – Т. – 651 с.; Т.2 – 786 с.
13. Федотов О.В., Очкуренко О.М., Фенчин К.М. Морфологічний словник медичної термінології. – Київ: Вища школа, 1985. – 312 с.
14. Чернявский М.Н. Латинский язык и основы фармацевтической терминологии : Учебник. 3-е изд., перераб. и доп. . М.: Медицина, 1994. – 384 с.
15. Oxford Latin Dictionary. – Oxford. – At the Clarendon Press, 1968. – XXIII + 2126 p.
16. Terminologia histologica. Международные термины по цитологии и гистологии человека с официальным списком русских эквивалентов / под ред. чл.- корр. РАМН В.В. Банина и проф. В.Л. Быкова. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 272 с.

УДК: 378.091.3:61:004.031.42

Чаленко Н.М., Тюпова А.І., Копотєва Н.В.

Харківській національний медичний університет

ФОРМИ ТА ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

В статті розглядається питання та проблеми підвищення якості медичної освіти за допомогою сучасних методів навчання, інтерактивних технологій.

Проведений аналіз досліджень вітчизняних психологів і педагогів, чії праці присвячені психології професійного розвитку, психологічним проблемам вищої освіти, дослідженню ефективності активних методів навчання.

Ключові слова: *інновації, активність, інтерактивні методи, комунікації, мотивація.*

В статье рассматриваются вопросы и проблемы повышения качества медицинского образования с помощью современных методов обучения, интерактивных технологий. Проведенный анализ исследований отечественных психологов и педагогов, чьи труды посвящены психологии профессионального развития, психологическим проблемам высшего образования, исследованию эффективности активных методов обучения.

Ключевые слова: *инновация, активность, интерактивные методы, коммуникация, мотивация.*

The article discusses the issues and problems of improving the quality of medical education using modern teaching methods, interactive technologies. The analysis of the research of domestic psychologists and teachers whose works are devoted to the psychology of professional development, psychological problems of higher education, the study of the effectiveness of active teaching methods.

Key words: *innovation, activity, interactive methods, communication, motivation.*

Одним із пріоритетних завдань сучасної вищої медичної школи є підвищення якості освітньої діяльності, зокрема вдосконалення системи медичної освіти. Це пов'язано з необхідністю підвищення пізнавальної активності студентів-медиків за допомогою інноваційних освітніх технологій. Звичайно, це неможливо здійснити без надання якісної, сучасної освіти, що у свою чергу вимагає високої професійної підготовки педагогічних працівників [1].

На нашу думку недостатнє використання сучасних методів навчання пов'язано з традиційним використанням пояснювально-ілюстративних методів та недовірою до діалогових методів в навчанні. Ми впевнені в тому, що впровадження інтерактивних методів у професійну освіту необхідне, оскільки вони по своїй суті адекватні цілям і змісту медичної освіти [2, 3, 4].

Ціль підготовки майбутніх лікарів – засвоєння культури медичної праці, що за даними сучасних досліджень визначається трьома основними складовими (медична діяльність, спілкування з пацієнтом й особистість лікаря). Саме використання інтерактивних методів дозволяє реалізовувати цю мету на сучасному етапі формування професійних навичок у майбутніх спеціалістів.

Багато основних педагогічних інновацій пов'язано сьогодні із застосуванням інтерактивних методів навчання. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальне заняття організовано таким чином, що майже всі студенти групи виявляються залученими в навчальний процес, вони мають можливість розуміти та рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають. Спільна діяльність студентів-медиків у процесі пізнання, засвоєння навчального матеріалу означає, що кожний додає свій особистий внесок, іде обмін знаннями, ідеями, що відбувається це в атмосфері доброзичливості та взаємної підтримки, це дозволяє не тільки одержувати нове знання, але й розвиває саму пізнавальну діяльність, переводить її на більш високі форми кооперації й співробітництва [5].

У порівнянні з традиційними методами навчання, в інтерактивних моделях навчання змінюється і взаємодія з викладачем: його активність уступає місце активності студентів, завдання викладача – створити умови для їх ініціативи. В

інтерактивній технології студенти виступають повноправними учасниками процесу навчання, їх досвід важливий не менш, ніж досвід викладача, який не стільки дає готові знання, скільки спонукає студентів до самостійного пошуку.

На основі нових інтерактивних технологій стає можливим змінити роль викладача, зробити його не тільки носієм знань, але й керівником, ініціатором самостійної творчої роботи студента, виступити в якості провідника в океані найрізноманітнішої інформації, сприяючи самостійному виробленню у студентів критеріїв та засобів орієнтації, пошуку раціонального в інформаційному потоці.

Дослідження вітчизняних психологів і педагогів в галузі психології педагогічної праці (А.К. Маркова, Ф.Н. Гоноболін, Н.Ф. Кузьміна, В.А. Сластьонін), психології професійного розвитку (А.Б. Орлів, Г.А. Ковальов, Л.М. Мітіна), психологічних проблем вищої, у тому числі педагогічної, освіти (А.А. Вербицький, І.А. Зимова, Г.В. Акопов, В.Я. Ляудіс, А.Н. Смолкін, Ю.Н. Кулюткін), роботи, присвячені дослідженню ефективності активних методів навчання (А.Н. Смолкін, Б.Ц. Бадмаєв, Ю.Н. Ємельянов, С.И. Архангельський, М.В. Кларін і ін.), опису різних освітніх технологій (Г.К. Селевко, В.А. Сластьонін, В.В. Серіков, А.М. Столяренко), дослідження Г.А. Китайгородського в області інтенсивного навчання підготували фундаментальну теоретичну базу, що дозволяє досліджувати адекватність і ефективність інтенсивної освіти з використанням інтерактивних методів для підготовки фахівців [8,9,10].

В умовах інтерактивного навчання, як показують результати спостережень, анкетування, тестування, вивчення продуктів проектної й реальної діяльності студентів-медиків першого курсу кафедри медичної та біоорганічної хімії, розвивається особистісна відповідальність за прийняті рішення, змінюється фокус контролю, у студентів підсилюється відчуття особистісної включності в освітній процес і формується відповідальність за власні освітні результати.

У силу високої освітньої ефективності інтерактивні методи як форма інтенсивної медичної освіти пред'являють досить високі вимоги до особистості та мотивації тих, кого навчають, і виступають, як своєрідні індикатори особистого й професійного неблагополуччя викладачів і як індикатори, що виявляють психопатичні прояви або недостатню мотивацію й особистісну незрілість, розумову лінь при високій демонстративності й неадекватній самооцінці в деяких студентів.

Існує реальна небезпека дискредитації інтерактивного навчання в практиці викладачів, особисто або професійно не готових до роботи в складних, напружених взаємодіях із групою, в умовах справжнього співробітництва, що передбачає взаємну критичність, відкритість, повагу й вимогливість. Очевидно й те, що студенти-медики повинні мати можливість вибору «режиму навчання»: інтерактивне або інтенсивне навчання може не відповідати індивідуальним психологічним особливостям особистості тих, кого навчають, що особливо володіють украй вираженими характеристиками інтроверсії, або тих, що мають істотні зміни ціннісно-значущої сфери [6, с 20-32].

Дискусія, аналіз реальних ситуацій, мозковий штурм, рольова або імітаційна гра, ведуть до створення сприятливої психологічної атмосфери на занятті, до посилення розмовної та інтелектуальної активності тих, кого навчають, підвищують їхню зацікавленість, почуття впевненості в собі, знижують тривожність і створюють значеннєвий контекст комунікацій.

Таким чином, інтерактивне навчання дозволяє вирішувати одночасно кілька завдань. Головне – воно розвиває комунікативні вміння й навички, допомагає встановленню емоційних контактів між студентами, забезпечує виховне завдання, оскільки привчає працювати в команді, прислухатися до думки своїх однокурсників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту». Нормативно-правові документи. – редакція 2019 р. – С. 11 – 38.
2. Заклади охорони здоров'я та захворюваність населення України у 1999 році. // Стат. Біол. – К., 2000. – 39 с.
3. Белов В.И. Психология здоров'я / В.И. Белов. – СПб. : Респекс, 1994. –272 с.
4. Белинская Т. В. Развитие ценностного отношения к здоровью у студентов педагогического вуза / Т. В. Белинская // Психология в вузе. – 2007. – №2. – С.54–62.
5. Білоус В.Т., Горюнова Л.І., Цимбалюк А.В., Цимбалюк С.Я. Основи організації та методики викладання у вищій школі: Навчальний посібник. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 143 с.
6. Боброва В.Г. Теоретические вопросы проблемы профессионально-педагогических умений // Профессионально-педагогические умения и пути их формирования: Межвузовский сб. научных трудов. – Воронеж: ВГПИ, 1985. – С. 20-32.
7. Богданова І.М. Модульний підхід до професійно-педагогічної підготовки вчителя: Монографія. – Одеса: Малк, 1998. – 284 с.
8. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие/ под ред. Булановой – Топорковой М. В.– Ростов н/Д, 2002.
9. Савельев А. Инновационное образование и научные школы // Alma Mater (Вестник Высшей школы). - 2000. - № 6. - С. 15-18.
10. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих пед. закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 528 с.

УДК: 378.016-054.6:612:378.4:61 (477.54-25)

*Чернобай Л.В., Васильєва О.В., Ващук М.А.,
Сокол О.М., Маслова Н.М., Зеленська А.М.*

Харківський національний медичний університет ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ "ФІЗІОЛОГІЯ" У СУЧАСНИХ УМОВАХ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Стаття присвячена питанню інтернаціоналізації викладання дисципліни «Фізіологія» студентам-медикам Харківського національного медичного університету (ХНМУ). Наведені інноваційні викладацькі методичні заходи, що використовуються в сучасних умовах підготовки лікаря та оптимізують засвоєння теоретичної основи медицини, якою є фізіологія. Описана ефективність застосування цих заходів на кафедрі фізіології ХНМУ.

Ключові слова: *фізіологія, стратегія інтернаціоналізації, заклад вищої освіти, іноземні студенти, інновації.*

The article is devoted to the issue of internationalization of the teaching of the discipline "Physiology" to medical students of Kharkiv National Medical University (KhNMU). The given innovative teaching methods that are used in modern conditions of doctor training and optimize the assimilation of the theoretical foundations of medicine, which is Physiology. The described effectiveness of the application of these techniques at the Department of Physiology of KhNMU.

Keywords: *Physiology, internationalization strategy, higher education institution, foreign students, innovations.*